

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
REPUBLIKA E MAQEDONISË SË VERIUT

Бр. 11- 1410/ 2
17-06-2025
Скопје 2025

ДО
МИНИСТЕРСТВО ЗА ДИГИТАЛНА ТРАНСФОРМАЦИЈА
Ул., Филип Втори Македонски,, бр.11
1000 Скопје

ПРЕДМЕТ: Мислење по Предлог на Законот за архивски материјал и архивска дејност
Врска: Ваш број 14-851/2 од 23.04.2025 година

Почитувани,

До Државната комисија за спречување на корупцијата на ден 25.04.2025 година од страна на Министерството за дигитална трансформација доставено е Барање на мислење на Предлогот на Законот за архивски материјал и архивска дејност бр.14-851/2 од 23.04.2025 година.

По разгледување на доставениот предлог-текст од аспект на одредбите од Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси ("Службен весник на Република Македонија" бр.12/19) Државната комисија го дава следното

МИСЛЕЊЕ

Со Предлогот на Законот за архивски материјал и архивска дејност се уредуваат заштитата, чувањето, обработката и користењето на архивски материјал, канцелариско и архивско работење, инспекцискиот надзор над спроведувањето на одредбите од законот и надлежностите на Државен архив на Република Северна Македонија, како носител на архивската дејност во нашата држава. Истиот пред се, ги дефинира видовите на архивски и документарен материјал, го уредува канцелариското и архивско работење, електронското архивско работење и пропишува правила за постапување со архивски материјал, со цел обезбедување на заштитата на архивскиот материјал како културно наследство на државата и како извор на колективната меморија.

Според образложението кон предложениот закон, неговото донесување е во насока на воспоставување стандардизирана, дигитална и функционална рамка за управување со архивски документи, преку создавање единствен централизиран систем за електронско архивирање. Предложениот закон има за цел да обезбеди унапредување на архивското работење, подобрување на пристапот до архивите, усогласување на архивските практики со меѓународните стандарди, развој на унифицирани процедури за

класификација, чување, обработка и пристап до архивскиот материјал, како и применување на стандарди за дигитализација и безбедност на податоци, а во насока на усогласување на националната правна рамка со законодавството на Европската Унија.

Оттука, Државната комисија спроведе антикорупциска проверка на предложениот законски текст и со примена на Методологијата за антикорупциска проверка на легислативата, наиде на постоење на регулаторни ризици од корупција за кои препорачува да бидат надминати со цел подобрување на истиот.

1. Со **член 6** од предложениот закон се уредува заштитата на архивскиот материјал и согласно став (4) од истиот се утврдува обврската на Државниот архив да води и објавува Регистар на архивски фондови и збирки. Со **ставот (6)** од овој член е утврдено дека формата и содржината на наведениот регистар ги пропишува директорот на Државен архив.

Со вака наведената одредба не се уредува начинот на кој Државен архив ќе го води Регистарот на архивски фондови, ниту пак е јасно со каков акт директорот на Државен архив ја пропишува формата и содржината на наведениот регистар.

Оттука, потребно е доуредување на одредбата од ставот (6) на овој член и утврдување на обврска на директорот на Државен архив да го пропише и начинот на водење на регистарот. Дополнително, неопходно е допрецизирање на одредбите од ставот (6) со видот на акт со кој директорот на Државен архив ќе ги пропише формата, содржината и начинот на водење на наведениот регистар.

2. Во повеќе одредби на предложениот закон [**член 6 став (6), член 9 став (2), член 10 став (3), член 11 став (3), член 16 став (2), член 18 став (7), член 20 став (8), член 21 став (6), член 25 став (7), член 28 став (5), член 42 став (2), член 51 став (5), член 53 став (3) и член 54 став (3)**] се содржани одредби со кои се предвидува обврска на повеќе надлежни органи да пропишат форма и содржина и/или начин на водење на повеќе регистри, да уредат начин и техника на постапување во насока на исполнување на пропишаните законски обврски, при што останува нејасно со каков вид на акт истите треба да бидат пропишани. Така наведените одредби претставуваат ризик од субјективно толкување и различна примена од страна на секој од надлежните органи. Притоа, во ГЛАВА IX. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ, во членот 67 од предложениот закон за прв пат се споменува терминот „подзаконски акти“, односно се утврдува рок во кој е потребно да се донесат подзаконските акти за спроведување на законот.

Оттука, неопходно е допрецизирање на наведените одредби со видот на акт со кои надлежните органи треба да пропишат форма и содржина и/или начин на водење на повеќе регистри, да уредат начин и техника на постапување во насока на исполнување на пропишаните законски обврски итн., а се со цел да се овозможи еднаква и навремена примена на предложениот закон.

3. Со **член 11** се утврдува обврска на Државен архив да води и објавува Регистар на иматели на јавен архивски и документарен материјал и се утврдуваат елементите/рубриките кои ги содржи истиот. Притоа, со одредбите на овој член не се уредува начинот на кој Државниот архив ќе го води Регистарот на иматели на јавен архивски и документарен материјал, ниту пак е јасно со каков акт директорот на Државен архив ја пропишува формата и содржината на наведениот регистар.

Оттука, потребно е доуредување на одредбата од **ставот (6)** на овој член и утврдување на обврска на директорот на Државен архив да го пропише и начинот на водење на регистарот.

4. Со **членот 15** е утврдена обврска за имателот на јавен архивски и документарен материјал во електронска форма да воспостави процедура за работа со **електронски документи**, како и да користи информациски систем за канцелариско и архивско работење кој ја гарантира автентичноста, веродостојноста, целовитоста и употребливоста на електронскиот документ. Притоа, предлагачот на законот во член 5 точка 2 дефинирал дека „Документ“ во смисла на овој закон е забележана информација создадена или примена во текот на покренување, извршување или завршување на активност од физичко или правно лице и ги опфаќа содржината, контекстот и структурата, така што без оглед на датумот, формата или медиумот на која е забележана, дава доказ за таа активност и е автентичен, веродостоен, целовит и употреблив. Но, истиот не го дефинирал поимот електронски документ.

При разгледување на наведената одредба, Државната комисија се осврна и на поимникот на Законот за електронски документи, електронска идентификација и доверливи услуги (*) („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 101/19, 275/19 и 3/25), согласно кој под поимот „електронски документ“ се подразбира секоја содржина складирана во електронска форма, особено текстуални или звучни, визуелни или аудио-визуелни записи.

Во таа смисла, потребно е дефинирање на поимот „електронски документ“ во Предлогот на Законот за архивски материјал и архивска дејност, при што предлагачот на законот да ја земе во предвид дефиницијата на електронски документ во Законот за електронски документи, електронска идентификација и доверливи услуги, со цел да се оневозможи различно толкување и примена на законската рамка за архивски материјал и архивска дејност.

5. Одредбите на **членот 18** од предложениот закон ја уредуваат обврската на имателот на јавен архивски и документарен материјал и имателот на приватен архивски материјал од посебно значење за државата, за донесување и примена на План на архивски знаци, листа на архивски материјал и листа на документарен материјал и постапката за донесување и примена на Планот со листите. Постапката за донесување на Планот со листите, согласно став (3) од овој член завршува со решение за примена

на Планот со листи, кое Државен архив го донесува во рок од 30 дена од приемот на Планот со листите, доколку истите се во согласност со прописите за канцелариско и архивско работење.

Согласно ставот (5) на овој член имателот на јавен архивски и документарен материјал или имателот на приватен архивски материјал од посебно значење за државата може да направи измена на Планот со листите, при што има обврска да го извести Државен архив во рок од 15 дена од денот на измената на Планот. Одредбата на **ставот (6)** од овој член утврдува дека врз основа на известувањето за измената на Планот, Државен архив носи решение но, притоа не е утврден рок во кој треба да се донесе истото, што претставува регулаторен ризик од корупција.

Со цел надминување на истиот, потребно е да се доуреди ставот (6) на овој член, односно да се пропише рок во кој Државен архив ќе донесе решение за примена на изменетиот План со листите.

6. Со **член 19 став (1)** од предложениот закон е утврдено дека имателите на архивски и документарен материјал за поефикасна заштита, чување и користење на архивскиот и документарен материјал должни се тековно, односно комисијски да вршат одбирање на архивскиот од документарниот материјал според листата на архивски материјал и листата на документарен материјал. Вака наведената одредба е нејасна, двосмислена и остава простор за субјективно толкување и различна примена. Имено, од аспект на кохерентна законодавно правна техника, предлагачот на законот предвидува обврска за „тековно, односно комисијски“ вршење одбирање на архивски од документарен материјал, што претставува двосмислена одредба. Од вака наведената одредба се подразбира дека имателите имаат обврска тековно, односно редовно да вршат одбирање на архивски од документарен материјал но, нејасна е одредбата во делот на зборовите „односно комисијски“ при што не е јасно дали имателите треба да формираат комисија за одбирање на архивски од документарен материјал и дали обврските на таквата комисија би биле континуирани, како би можела истата тековно, односно редовно да ја исполнува обврската утврдена во ставот (1) на член 19 од предложениот закон.

Оттука, потребно е допрецизирање на оваа одредба во смисла на појаснување на тековното вршење одбирање на архивски од документарен материјал, како и допрецизирање на одредбата во делот на комисијското вршење одбирање на архивскиот од документарниот материјал.

Во однос на препораката за допрецизирање на одредбата во делот на комисијското одбирање на материјалот, неопходно е јасно да се определи рокот во кој имателите треба да ја формираат таквата комисија, периодот во кој комисијата треба да дејствува, односно за кој период истата се оформува и треба да одбира архивски и документарен материјал и составот на комисијата, особено земајќи во предвид дека со член 14 став (3) во предложениот текст на законот се воведува обврска на имателите со повеќе од

30 вработени, да формираат организациона единица за канцелариско и архивско работење.

7. Во **ставот (3) на член 19** е утврдено дека одбирање и средување на архивскиот и документарниот материјал освен имателот, може да врши само Државниот архив но, притоа не е дефинирано во кои случаи е тоа можно, ниту пак е пропишана постапка за случаите кога Државен архив го врши одбирањето и средување на архивскиот и документарниот материјал на имателот.

8. Во **член 20** од предложениот закон е пропишана постапката за уништување на документарниот материјал. Така, во **ставот (3)** на овој член е утврдено дека овластено лице од Државен архив врши увид во добиениот попис на предложениот документарен материјал за уништување, доколку Државен архив констатира дека во предложениот документарен материјал за уништување нема архивски материјал или документарен материјал на кој не му истекол рокот за чување, издава согласност за негово уништување.

Во наведената одредба не е утврден рок во кој Државниот архив ја издава согласноста за уништување на документарен материјал со истечен рок за чување, што претставува регулаторен ризик од корупција.

Оттука, освен потребата од редакциско подобрување на одредбата од **ставот (3)** на член 20, потребно е допрецизирање на одредбата и пропишување на рок во кој Државен архив издава согласност за уништување.

9. Со **член 22 став (1)** од предложениот текст на законот е утврдено дека кога имателот на јавен архивски и документарен материјал ќе престане со работа, создадениот архивски и документарен материјал во изворна, комплетна, одбрана, средена и евидентирана состојба се предава на имателот кој ги презема неговите надлежности, права и должности. Вака наведената одредба е некохерентна со одредбата на член 21 став (1) од предложениот закон, која уредува дека архивскиот материјал се предава записнички.

Имајќи во предвид дека методолошкиот пристап на Државната комисија за спречување на корупцијата подразбира дека некохерентната законодавно правна техника претставува регулаторен ризик од корупција, неопходно е во **ставот (1)** на член 22 да се допрецизира начинот на предавање на создадениот архивски и документарен материјал од имателот кој го создал овој материјал и престанува со работа, на имателот е негов правен наследник.

10. Со **член 24 став (3)** и **член 25 став (7)** се утврдуваат обврски за „Органот надлежен за безбедност на мрежи и информациски системи“ и „органот на државната управа надлежен за развојот и промоцијата на информатичко општество“. Дополнително,

предлагачот на законот само во член 9 став (1) го навел Министерството за дигитална трансформација, како надлежен орган со целосен назив.

Од аспект на кохерентна законодавно правна техника, потребно е предлагачот на законот да ги ревидира наведените одредби и онаму каде под било која од двете наведени категории на органи во член 24 став (3) и член 25 став (7) се подразбира Министерството за дигитална трансформација, истото да го воедначи. Ова од причина што согласно член 26-а став (1) алинеи 1 и 4 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија“ бр. 58/00, 44/02,82/08, 167/10, 51/11 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 96/19, 110/19 и 121/24), Министерството за дигитална трансформација ги врши работите што се однесуваат на развојот и промоцијата на информатичкото општество и безбедност на мрежи и информациски системи.

Дополнително, при давање на горе наведената препорака, Државната комисија го зеде во предвид и текстот на Предлогот на Закон за безбедност на мрежни и информатички системи, доставен од страна на Министерството за дигитална трансформација со Барање на мислење бр.10-730/2 од 02.04.2025 година, особено во однос на одредбите на член 11 со кои се утврдува надлежност на Министерството за дигитална трансформација за определени субјекти и надлежност на Национален центар за одговор на компјутерски инциденти, исто така за определени субјекти.

11. Во член 26 став (3) е утврдено дека : „Имател на приватен архивски документиран материјал кој не е од посебен интерес за државата постапува согласно член 31 од овој закон.“

По разгледување на содржината на членот 31, произлегува дека со него се уредува дејноста на Државниот архив на Република Северна Македонија, а не и постапувањето со архивски и документарен материјал кој не е од посебен интерес за државата. Имајќи го тоа предвид, очигледно е дека се работи за номотехничка грешка. Согласно содржината на член 30, кој се однесува на обврски на иматели на приватен архивски и документиран материјал, кој не е од посебен интерес за државата, произлегува дека токму овој член е соодветен за упатување во контекстот на член 26 став (3) од предложениот закон. Оттука, логично и правно оправдано е упатувањето во член 26 став (3) да се замени и коригира со член 30.

12. Генерална забелешка за термиолошка неусогласеност, Државната комисија дава во однос на користење на термините „ архивски документарен материјал кој не е од посебен интерес за државата“ и „ архивски документарен материјал кој не е од посебно значење за државата“. Со цел избегнување на двосмисленост, како еден од регулаторните ризици, потребно е воедначување на терминологија во целиот предлог текст на законот.

13. Со член 29 став (2) е утврдено дека имателите на приватен архивски и документарен материјал запишани во Регистарот од член 28 став (1) на овој закон, се должни да постапуваат согласно член 15 од овој закон за целокупното канцелариско и архивско работење. Притоа, членот 15 од предложениот закон не го уредува канцелариското и архивско работење, односно истото е предмет на уредување на членовите 17 и 18 од истиот.

Оттука, потребно е ревидирање на одредбата и упатување на членовите од предлог текстот на законот кои го уредуваат канцелариското и архивско работење.

Наведената забелешка и препорака се однесува и на членот 62 од предложениот закон, со кој се утврдуваат глобите за непочитување на одредбите за канцелариско и архивско работење.

14. Членот 32 од Предлогот на Законот содржи одредби кои се однесуваат на директорот на Државен архив. Така, во ставот (4) алинеја 3 од истиот е утврдено дека за директор на Државен архив може да биде именувано лице кое има стекнати 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен во иста или сродна дејност. Вака наведената одредба има правна празнина и како таква таа е неприменлива од причина што не е утврден видот на образование кое е потребно за директор на Државен архив, односно не се утврдени стручните компетенции за директор на Државен архив.

Со цел надминување на утврдената правна празнина, потребно е допрецизирање на алинејата 3 на ставот (4) од член 32 со видот на образование потребно за директор на Државен архив.

Во ставот (4) алинеја 4 од членот 32 од предложениот закон е утврдено дека за директор на Државен архив може да биде именувано лице кое „има минимум десет години работно искуство во иста или сродна дејност,.. Со ваквата одредба работното искуство не се бара да биде во структурата, која исто така не е утврдена, со што се остава простор за злоупотреба на дискреционо овластување, како ризик од корупција, бидејќи за директор може да се јави кандидат кој има десет години работно искуство од некоја област која не е соодветна за областа за која аплицира. Притоа, имајќи во предвид дека станува збор за специфична област, потребно е работното искуство да биде во структурата, откако истата ќе биде утврдена.

Во алинејата 5 на истиот став е пропишана обврска директорот на Државен архив да поседува сертификат, уверение или потврда со кои се потврдува познавањето на еден од трите најчесто користени јазици на Европската унија на најмалку ниво B2 но, притоа не е пропишан рок на важење на сертификатот. Вака наведената одредба остава простор за субјективно толкување и различна примена. Оттука, потребно е допрецизирање на одредбата во смисла на утврдување на поседување на важечки

сертификат, уверение или потврда за познавање на еден од најчесто користените јазици на Европската унија.

Од аспект на регулаторен ризик од корупција, Државната комисија утврди дека во **членот 32** од предложениот закон не е утврдено времетраењето на мандатот на директорот на Државен архив, ниту пак се предвидени одредби за престанок на мандатот на директорот на Државен архив и негово разрешување пред истекот на мандатот.

Во **ставовите (5) и (6) на членот 32** е утврдена обврска на директорот на Државен архив да донесе Годишен план за работа, Полугодишен и Годишен извештај за работа и да ги достави до Владата и тоа: Годишниот план на одобрување, а Полугодишниот и Годишниот извештај за работа на усвојување. Додека пак, во **ставот (7)** од овој член е утврдено дека годишниот план и двата претходно наведени извештаи се објавуваат на веб страницата на Државен архив во рок од 10 дена од денот на нивното усвојување. Невоедначената терминологија и некохерентната законодавно правна техника претставува регулаторен ризик од корупција. При анализа на ставовите (5), (6) и (7) останува нејасно дали Владата има обврска да ја одобри или усвои Годишната програма за работа на Државен архив.

Оттука, Државната комисија цени за потребно предлагачот на законот да ја ревидира и воедначи наведената терминологија.

Во **ставот (8) на членот 32** се пропишани извештаите и податоците кои особено треба да ги содржат Полугодишниот и Годишниот извештај за работа на Државен архив. Согласно алинеја 3 на овој став, потребно е истите да содржат и „Ревизорски извештај од Државниот завод за ревизија, доколку е извршена ревизија од него, како и став на Државен архив по однос на резултатите од извршената ревизија“. Државната комисија го зема во предвид и членот 30 од Законот за државната ревизија, кој ја уредува постапката за донесување на конечен ревизорски извештај. Така, согласно ставовите (1) и (2) на членот 30 од наведениот закон, по извршената ревизија овластениот државен ревизор изготвува нацрт-ревизорски извештај кој се доставува до законскиот застапник на субјектот на ревизија и до лицето кое било одговорно на субјектот на ревизија во периодот за кој е вршена ревизијата, кои пак во рок од 30 дена од денот на приемот на нацрт-извештајот, можат да поднесат забелешки до Државниот завод за ревизија. По истекот на наведениот рок, овластениот државен ревизор изготвува конечен ревизорски извештај. Главниот државен ревизор на интернет (веб) страницата на Државниот завод за ревизија ги објавува конечните ревизорски извештаи и забелешките поднесени од лицата од членот 30 став (1) на Законот за државната ревизија.

Државната комисија оценува дека одредбата од законот која предвидува доставување „и став на Државниот архив по однос на резултатите од извршената ревизија“ треба да

биде избришана. Ова од причина што ставот на Државниот архив е веќе составен дел од ревизорскиот извештај, согласно член 30 од Законот за државната ревизија.

15. Членот 34 од предложениот закон утврдува дека за разгледување на определени прашања од стручно-научен карактер во Државен архив може да се формира стручно-научен совет, кој има советодавна улога. Притоа, предлагачот на законот пропуштил да уреди кој „може да формира“ стручно-научен совет, а воедно пропуштил да го уреди начинот и постапката за формирање на стручно-научниот совет, со оглед на тоа дека согласно став (2) од овој член, во работата на советот може да учествуваат и стручни и научни лица кои не се во работен однос во Државен архив. Вака наведената одредба без пропишување на постапка и критериуми за учество во стручно-научниот совет, претставува ризик од можна злоупотреба на дискреционото право на директорот на Државен архив во уредување на начинот на избор и состав на стручниот-научен совет, а со тоа и ризик од можни нерегуларности, тргување со влијание, фаворизирање на определени лица или вклучување на неподобни лица во работата на советот.

За да се минимизира можноста за корупција или судир на интереси, се препорачува да се воспостават јасни критериуми и транспарентна постапка за избор на членови на стручно-научниот совет. Дополнително, од вака наведената одредба не е јасно дали членовите на советот ќе имаат право на надоместок за својата работа и доколку имаат такво право, на кој начин истиот би се пресметувал и исплаќал.

16. Една од надлежностите на Државниот архив, утврдена во член 35 став (1) алинеја 20 е да „организира издавачка дејност и објавува архивски материјал, научно-информативни средства и други публикации за унапредување на архивската дејност и историјата“. Сепак, не е пропишано на кој начин ќе се спроведува оваа надлежност. Непостоењето на јасни одредби за спроведување на издавачката дејност создава ризик од правна несигурност, дискреционо постапување и колизија со позитивни прописи, особено имајќи предвид дека Законот за издавачка дејност детално ги уредува условите, субјектите, регистрацијата и начинот на вршење на оваа дејност. Со цел да се анулира ризикот од колизија на оваа одредба со Законот за издавачка дејност, кој детално го уредува начинот на вршење на издавачката дејност, Државната комисија смета дека е потребно предлагачот на законот да го допрецизира начинот на спроведување на издавачката дејност од страна на Државниот архив, со цел да се обезбеди усогласеност со одредбите од Законот за издавачка дејност и да се спречат можни колизии или нејаснотии во надлежностите.

17. Со член 36 од предложениот закон е утврдено дека Државен архив врши истражувања на архивски материјал во државата и странство, заради дополнување на архивските фондови и збирки. Согласно ставот (2) на овој член, Државен архив е координатор на истражувањата на архивски материјал во странство што се вршат со средства од Буџетот на Република Северна Македонија. Со одредбите на став (3) од овој член, предлагачот на законот предвидел дека истражувачот кој има намера да истражува во странство со средства од Буџетот на Република Северна Македонија е

должен да направи увид во Државен архив дали односниот материјал е истражен за што добива мислење од Државен архив.

Веќе со **ставот (4)** предлагачот утврдил обврска за истражувачот кој користел буџетски средства по извршеното истражување во странство, во рок од 30 дена да го предаде истражениот и снимен материјал на Државен архив со извештај чиј составен дел е копија од порачката за снимање на материјал. Вака наведената одредба на став (4) е нејасна, недопрецизирана и неразбирлива. Имено, нема причинско последични дејствија од моментот на добивање на мислење од Државен архив утврдено во став (3) од овој член, до моментот на користење на буџетски средства за истражување во странство, утврден во став (4) на истиот. Не е пропишан начин и постапка на одобрување на користење на буџетски средства за истражување во странство и воедно не е јасно на кој начин Државниот архив ќе ја исполни улогата на координатор на истражувањата на архивски материјал во странство што се вршат со средства од Буџетот на Република Северна Македонија. Дотолку повеќе, во отсуство на наведеното, нејасно е на каква „порачка за снимање на материјалот“ мисли предлагачот на законот во став (4) од овој член, кога утврдува обврска на истражувачот да поднесе извештај до Државен архив, ниту пак е јасно која ја врши наведената порачка, во која фаза од постапката пред спроведување на истражувањето на архивски материјал во странство.

18. Во **членот 37** со поднаслов **Едукација за канцелариско и архивско работење**, во **ставот (1)** е уредено дека Државен архив подготвува и спроведува едукација за канцелариско и архивско работење и издава потврди за положен испит за лица за канцелариско и архивско работење. Од наведената одредба не е јасно дали потврдата претставува задолжителен услов за извршување на работни задачи од делокруг на канцелариско и архивско работење, или пак се работи за доброволна форма на стручно усовршување. Ова дотолку повеќе што со предложениот закон се утврдува обврска имателите со повеќе од 30 вработени во актите за внатрешна организација и систематизација на работните места да предвидат организациона единица за канцелариско и архивско работење. Дополнително, во поимникот на предложениот закон не е дефиниран поимот „лице за канцелариско и архивско работење“, кој што поим се утврдува во членот 37 од истиот.

Оттука, потребно е одредбата да се допрецизира, со цел анулирање на ризикот од дискреционо постапување и нееднаква примена на истата.

Согласно **ставот (2)** од овој член учесниците во едукацијата плаќаат надоместок кој го утврдува со правилник директорот на Државен архив. Со оглед на тоа дека предлагачот на законот пропишува дека учесниците во едукацијата плаќаат надоместок, произлегува дека програмата е организирана од страна на Државен архив и целна група на истата е секое заинтересирано лице кое полагањето на испитот го плаќа самостојно; односно не ги опфаќа вработените кај имателите на архивски и документарен материјал.

Ставот (3) утврдува дека по завршената едукација се полага испит според програма за едукација за канцелариско и архивско работење. Притоа, предлагачот на законот пропуштил да допрецизира кои би биле последиците доколку не се положи испитот за канцелариско и архивско работење, ниту пак дали и колку пати лицата имаат право повторно да го полагаат испитот и во кој рок. Вака недопрецизираната одредба остава

простор за дискреционо одлучување на Државниот архив и нееднаква примена на истата.

Дополнително, доколку се земе во предвид ставот (4) од овој член, согласно кој „потврдата за положен испит за лица за канцелариско и архивско работење е со важност од пет години”, се чини дека намерата на предлагачот на законот е да постои валидација на знаењата за архивско и канцелариско работење со определено времетраење, но сè уште не е јасно дали поседување на наведената потврда е посебен услов за работните места во организационата единица за канцелариско и архивско работење, чие утврдување е обврска на имателите на јавен архивски и документарен материјал, согласно член 14 став (3) и став (4). Со оглед на тоа дека потврдата важи пет години, што укажува на периодична проверка на знаењата, неопходно е предлагачот на законот да ја допрецизира одредбата во смисла на тоа дали без важечка потврда определено лице може да продолжи да ги врши работните задачи од областа на канцелариското и архивско работење од работното место во организационата единица за канцелариско и архивско работење.

Овие недоречености од одредбите на членот 37 од предложениот закон создаваат правна несигурност и го поткопуваат правниот ефект и обврзувачкиот карактер на предвидената програма за едукација и испитот за канцелариско и архивско работење. Државната комисија смета дека е потребно да се допрецизира статусот на потврдата за положен испит како (не)задолжителен услов за вршење на работни задачи од областа на архивско и канцелариско работење, како и да се дефинираат јасни процедури и последици во случај на неположување на испитот, со што би се зголемила правната сигурност и транспарентноста на процесот.

19. Од аспект на нејасен јазик, како регулаторен ризик од корупција, во членот 41 кој уредува посебни одредби за користење на архивскиот и документарниот материјал поврзан со правата и слободите на граѓанинот и на интегритетот на личноста и семејството, во став (1) алинеја 3 утврдено е дека „персоналните досиеја и податоци со карактеристики и изјави се достапни за користење по истекот на 70 години од раѓањето на лицето, освен во случаи ако со други прописи поинаку не е предвиден“. Притоа, не е јасно на какви карактеристики на податоците од персоналните досиеја се мисли во вака наведената одредба.

20. Со член 44 став (2) е утврдено правото на жалба против решението за привремено ограничување на достапноста до архивскиот материјал во Државен архив, донесено од директорот на Државен архив. Имено, предлагачот на законот го утврдил органот до кој се поднесува жалбата но, притоа не пропишал рок за поднесување на жалбата, ниту пак пропишал дали жалбата го одлага извршувањето на решението. Недефиниран рок претставува регулаторен ризик од корупција.

Недефиниран рок како регулаторен ризик е утврден и во член 49 став (2) од предложениот закон, кој го уредува правото на жалба против решение за ограничување

или одземање на правото на користење на архивскиот и документарниот материјал во Државен архив.

Дополнително, ниту во **членот 61** не е утврден рок во кој Државен архив ќе му наложи на имателот на јавен архивски и документарен материјал да спроведе потребни мерки за заштита во определен рок.

21. Од аспект на кохерентна законодавна техника потребно е воедначување на називот на „националниот информациски систем за канцелариско и архивско работење“ во **ставот (3) на член 54** со целосниот или скратениот назив на истиот пропишан во член 51 став (1) од предложениот закон.

Недостатокот на јасно и прецизно уредени одредби, односно присуството на двосмислени формулации, овозможува различни толкувања и нееднаква примена на законот од страна на субјектите.

Со цел да се минимизираат ризиците од корупција и судир на интереси кои можат да произлезат од примена на предложениот закон, Државната комисија за спречување на корупцијата, согласно Методологијата за антикорупциска проверка на легислативата, доставува свое мислење со препораки за нивно надминување.

Воедно се укажува на потребата навремено да се достави известување за преземените активности во насока на надминување на утврдените регулаторни ризици, односно образложение за препораките кои не се прифатени.

Заменик претседател,

м-р Билјана Каракашова Шулев

Изработил: С.М –советник
Проверил: А.С- раководител на одделение
Контролирал: Б.В.Б – помошник раководител на сектор
Одобрил: М.К – раководител на сектор